

סילבוס

רפורמות ומדיניות חינוך בישראל - 34906

תאריך עדכון אחרון 31-10-2022

4 HU Credits:

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: חינוך

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרו' אורי איל

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: ori.eyal1@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ד, 9:30-10:30

מורי הקורס:

פרופ אורי איל

תאור כללי של הקורס:

הקורס עוסק בתהליכים של קביעת מדיניות ועיצוב רפורמות בישראל ובעולם תוך התייחסות לסתירות ולקונפליקטים במדיניות בחינוך, דפוסים שונים של יישום רפורמות והקשרים המורכבים בין קביעת המדיניות ליישומה. זאת, תוך דיון בסוגיות מרכזיות כגון שוויון הזדמנויות, הפרטה ופרופסיונליזם.

מטרות הקורס:

ניתוח תהליכי מדיניות בכלל ומדיניות בחינוך בפרט, תוך התייחסות לרפורמות עכשוויות המיושמות בישראל ומקורותיהם לאור סוגיות ייסוד במדיניות חינוך.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. לעקוב אחר המקורות וההשתלשלות של רפורמות ולבחון את הרלוונטיות של הרפורמה לצרכים של מערכת החינוך.
2. לדון במורכבות תהליכי קביעת מדיניות ועיצוב רפורמות וביישומן הן כקובעי מדיניות והן כצרכני מדיניות.
3. ליישם גישות תיאורטיות שונות, מודל פח האשפה לאנרכיות ארגוניות והתיאוריה המוסדית, לניתוח תהליכי מדיניות בכלל ומדיניות חינוך בפרט.
4. לבקר את האופן שבו מתעצבות ונקבעות רפורמות ומדיניות חינוך, על רקע היכרות עם ההיסטוריה של הרפורמות והמדיניות בעולם ובישראל.
5. לבקר את אופן היישום של רפורמות ומדיניות בחינוך לאור המטרות המוצהרות והמטרות הסמויות של הרפורמות והמדיניות.

דרישות נוכחות (%) :

80

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות, דיונים ומצגות של תלמידים

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

רפורמות ומדיניות בחינוך: בסיסי חשיבה, תהליכים ואפקטים (סמסטר א')

1. היסטוריה: המהות של החינוך הציבורי וההיגיון מאחורי רפורמות בחינוך הציבורי
2. ערכים, חשיבה פילוסופית ומדיניות
3. רפורמות ומדיניות: גלוקליזציה
4. מדיניות ואפקטיביות בית ספרית: סטנדרטיזציה, מדידה והערכה
5. פוליטיקה, קבוצות לחץ ומדיניות
6. ידע מחקרי ומדיניות

7. יישום מדיניות

8. השפעות לוקליות על קביעת מדיניות: לאומי אל מול לוקאלי

9. תקציב ומדיניות

10. משפט ומדיניות

נושאים במדיניות (סמסטר ב')

1. שוויון בחינוך

2. תוכנית הלימודים: היבטים של כוח לעומת פרסונליזציה של החינוך

3. הפרטה, שותפויות בין מגזריות, בחירה וביזור בחינוך "הציבורי"

4. אינטגרציה ושינוי מבני בחינוך

5. חינוך מיוחד

6. הקבצה והסללה

7. חינוך למצוינות ומחוננים

8. קבוצות שוליים ומיעוטים

9. השכלה גבוהה

10. איכות המורים: מיון, הכשרת מורים, הצבה ופיתוח מקצועי

11. אופנות בחינוך

12. מדיניות לשונית

חומר חובה לקריאה:

נושאי הקורס וקריאת חובה

רפורמות ומדיניות בחינוך: בסיסי חשיבה, תהליכים ואפקטים (סמסטר א')

1. היסטוריה: המהות של החינוך הציבורי וההיגיון מאחורי רפורמות בחינוך הציבורי

קובן, ל. (2006). "נקודות מבט בין לאומיות והיסטוריות על רפורמות חינוך לאומית" בתוך: ענבר, ד. (עורך) לקראת מהפכה חינוכית (22-34). מכון ון ליר והוצאת הקיבוץ המאוחד, ירושלים.

Ball, S. (1994). *Education Reform: A Critical and Post-Structural Approach*. Buckingham: Open University Press. Ch.2 "What Is Policy? Texts, Trajectories, and Tool Boxes" (pp. 15-27)

2. ערכים, חשיבה פילוסופית ומדיניות

Floden R (2008). *Philosophical issues in education policy research*. In: Fuhrman, S.H., Cohen, D.K., & Mosher, F. (Eds). *The State of Educational Policy Research*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum, 3-18.

McLaughlin, T.H. (2000). *Philosophy and educational policy: possibilities, tensions and Tasks*. *Journal of Education Policy*, 15(4), 441-457.

כתובת האתר בו נמצא המאמר:

<http://vsfx.cc.huji.ac.il:3210/sfxlcl41?sidgoogle&auinitTH&aulastMcLaughlin&atitlePhilosophy+and+Educational+Policy:+Possibilities,+Tensions,+and+Tasks.&titleJournal+of+education+policy&volume15&issue4&date2000&spage441&issn0268-0939>

3. רפורמות ומדיניות: גלוקליזציה

דרור, י. (2006). "רפורמות העבר במערכת החינוך הישראלית: מה אפשר ללמוד מן ההיסטוריה על דוח דוברת?". בתוך: ענבר, ד. (עורך). לקראת מהפכה חינוכית (35-59). ירושלים: מכון ון ליר והוצאת הקיבוץ המאוחד.

Apple, M. (2000). *Between Neo-Liberalism and Neo-Conservatism: Education and conservatism in a global context*. in Burbules, N.C., and Torres, C.A., (Eds.) *Globalization and education: Critical perspectives* (Ch. 3, pp. 57-78). New-York: Routledge.

Cohen, M.D., March J.G., & Olsen, J.P (1972) *A Garbage Can Model of Organizational Choice*. *Administrative Science Quarterly*, 17(1), 1-25.

כתובת האתר בו נמצא המאמר:

<http://vsfx.cc.huji.ac.il:3210/sfxlcl41?sidgoogle&auinitMD&aulastCohen&atitleMarch,+and+Johan+P.+Olsen+1972%22+A+garbage+can+model+of+organizational+choice.%22&titleAdministrative+science+quarterly&volume17&issue1&date1972&spage1&issn0001-8392>

Cuban, Larry (1992). *What Happens to Reforms That Last? The Case of the Junior High School*, *American Educational Research Journal*, Vol. 29. No. 2 pp. 227-251
כתובת האתר בו נמצא המאמר:

<http://vsfx.cc.huji.ac.il:3210/sfxlcl41?sidgoogle&auinitL&aulastCuban&atitleWhat+happens+to+reforms+that+last%3F+The+case+of+the+junior+high+school&titleAmerican+Educational+Research+Journal&volume29&issue2&date1992&spage227&issn0002-8312>

Orton, D. & Weick, K.(1990) "Loosely Coupled Systems: A Reconceptualization"
Academy of Management Review, 15(2), 203-223.

כתובת האתר בו נמצא המאמר:

<http://www.jstor.org/stable/258154>

4. מדיניות ואפקטיביות בית ספרית: סטנדרטיזציה, מדידה והערכה

גורדון, ד. (2006). מטפורת המוצר ומטפורת השיחה: על סטנדרטים וסטנדרטיזציה בתוך: ענבר, ד. (עורך) לקראת מהפכה חינוכית (146-151). ירושלים: מכון ון ליר והוצאת הקיבוץ המאוחד. *

Elmore, R.F. (2004). *School reform from the inside out: Policy, practice, and performance*. Cambridge, MA.: Harvard Education Press.

Figlio, D., & Ladd, H. (2008). *School accountability and student achievement*. In H. F. Ladd & E. B. Fiske (Eds.) *Handbook of Research in Education Finance and Policy* (pp. 166-82). New York, NY: Routledge.

Weitz-White, K., Rosenbaum, J.E. (2008). *Inside the black box of accountability: How high-stakes accountability alters school culture and the classification and treatment of students and teachers*. in: Sadovnik, A.R., O'Day, J.A., Bohrnstedt, G.W., & Borman, K.M. (Eds.), *No Child Left Behind and the Reduction of the Achievement Gap* (Ch. 5; pp. 97-116). New-York: Routledge.

5. פוליטיקה, קבוצות לחץ ומדיניות

Wong, K. K. (1999). Chapter 12 "Political Institutions and Educational Policy" In: Cizek, G.J. (Ed.) *Handbook of Educational Policy* (297-323) San Diego, CA: Academic Press.

6. ידע מחקרי ומדיניות

McDonnell, L.M. (2009). *A political science perspective on education policy analysis*. In: Sykes, G., Schneider, B. & Plank, D. (Eds.). *Handbook of Education-Policy Research*. New-York: Routledge, 57-70.

Weiss, C.H. (1983) *Ideology, Interests, and Information: The Basis of Policy Positions*
In: Callahan D. and Jennings (Eds.), *Ethics, the Social Sciences and Policy Analysis* (pp. 213-245). New York: Plenum Press.

7. יישום מדיניות

גזיאל, ח. (1991). יישום מדיניות חינוך: יסודות לעיצובה של תיאוריה. עיונים במנהל ובארגון חינוך, 17, 5-22.

Firestone, W. Fitz, J., Broadfoot, P. (1999). Power, learning, and legitimation: Assessment implementation across levels in the United States and the United Kingdom. *American Educational Research Journal*, 36(4), 759-793.

8. השפעות לוקליות על קביעת מדיניות: לאומי אל מול לוקאלי

שכטר, ח' (2016). תנו לנו להוביל: מנהלי בתי הספר בחזית הרפורמות. תל אביב: רמות. פרק המבוא: "אופק חדש" ו"עוז לתמורה" - רפורמות בעידן גלובלי של מדדים ותפוקות; פרק 10: תבונת העשייה - רפורמות מלמטה למעלה!

Inbar, D. (1986). Educational Policy-Making and Planning in a Small Centralized Democracy. *Comparative Education*, 22(3), 271-281.

Spillane, J. (2004). Interactive policymaking. In J. Spillane (Author), *Standards Deviation*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

9. תקציב ומדיניות

קאהן, ס. (2009). אפליה בהקצאת משאבי הטיפול בחטיבות הביניים: אומדנה והשלכות ביטולה באמצעות שינוי כלל ההקצאה. מגמות, מ"ו (3), 380-397.

Ben David-Hadar I. & Ziderman A. (2010). A new model for equitable efficient resource allocation to schools: The Israeli case", IZA DP No. 4822.

Holmlund H.M., Nally S., & Viarengo, M. (2010). Does money matter for schools? *Economics of Education Review*, 29(6), 154-1164.

10. משפט ומדיניות

גבתון, ד. (2002). אוטונומיה, אנומיה אינטגרציה ואנרכיה: חקיקה ופסיקה כמכשירים להפעלת רפורמות חינוכיות ויישום מדיניות החינוך בישראל. בתוך: דרור י', נבו ד', שפירא ר' (עורכים), מדיניות חינוך בישראל בשנות ה-2000. תל-אביב: רמות □ אוניברסיטת תל-אביב.

גבתון, ד. (2010). לחיות על פי עקרונות או לחנך לקראתם? מקום המשפט ברפורמות חינוכיות כמכשיר לקידום הוגנות: ניתוח שלושה מקרים. בתוך: הקר, ד. וזיו. נ. האם המשפט חשוב? תל-אביב: הפקולטה למשפטים / אוניברסיטת תל-אביב עמ' 355-416.

נושאים במדיניות (סמסטר ב')

1. שוויון בחינוך

קולמן, ג'. (1989). המושג שוויון. בתוך: שפירא, ר. ופלג, ר. (עורכות) הסוציולוגיה של החינוך: אסופת מאמרים, (204-216). תל אביב: עם עובד.

Jencks, C. (1988) *Whom Must We Treat Equally for Educational Opportunity to be Equal? Ethics*, 98, 518-533.

במי יש לטפל בשוויון כדי להשיג שוויון בחינוך? Jencks Christopher, Hebrew to Translation
כתובת האתר בו נמצא המאמר:
<http://vsfx.cc.huji.ac.il:3210/sfxlcl41?sidgoogle&auinitC&aulastJencks&atitleWhom+must+we+treat+equally+for+educational+opportunity+to+be+equal%3F&titleEthics&volume98&issue3&date1988&spage518&issn0014-1704>

Stone, D. (1997). *Equity*. In D. Stone, *Policy Paradox: The Art of Political Decision Making* (pp.39-60). New York: W.W. Norton & Company, Inc.

2. תוכנית הלימודים: היבטים של כוח לעומת פרסונליזציה של החינוך

זוהר, ע. (2009). דו"ח חינוך לחשיבה (אופק פדגוגי) 2006-2009, תיאור תובנות והמלצות להמשך. ירושלים: משרד החינוך- המזכירות הפדגוגית.

Apple, M. (1991-92). *The politics of official knowledge: Does a national curriculum make sense? The School Field*, 3(3/4), 9-38.
כתובת האתר בו נמצא המאמר:
<http://www.stanford.edu/class/educ232b/Apple.pdf>

Cohen K.D. & Barnes A.C. (1993). *Pedagogy and policy*. In: Cohen, D. (ed). *Teaching for understanding: Challenges for policy and practice*. San Francisco: Jossey Bass Inc. Ch. 7

3. הפרטה, שותפויות בין מגזריות, בחירה וביזור בחינוך "הציבורי"

- איכילוב א. (2010). הפרטה ומסחור בחינוך הציבורי בישראל, תל-אביב: בי"ס לחינוך, אוניברסיטת תל אביב.

ניר, א. (2006) העצמת בית הספר ומלכודת המרכזיות. בתוך: ענבר, ד. (עורך) לקראת מהפכה חינוכית (296-309). ירושלים: מכון ון ליר והוצאת הקיבוץ המאוחד.

Ball, S. (2009). *Privatising education, privatising education policy, privatising educational research: Network governance and the "competition state"*. *Journal of Education Policy*, 24(1), 83-99.

Chubb, J.E. & Moe, T.M (1990). *Politics, Markets and Americas Schools*. Washington D.C.: The Brookings Institutions.

Gill, B., Timpane, P., Ross, K., & Brewer, D. (2001). *Vouchers and charters in policy*

and practice. In Gill et al. (Authors), *Rhetoric versus reality: What we know and what we need to know about vouchers and charter schools*. Santa Monica, CA: The RAND Corporation.

4. אינטגרציה ושינוי מבני בחינוך

איילון, ח. (2000) זכות הבחירה ואי-השוויון בחינוך: היבטים חברתיים של הרפורמה במבנה הלימודים-בחינוך העליונה. בתוך: הרצוג, ח. (עורכת) חברה במראה, (146-125). תל-אביב: הוצאת רמות אוניברסיטת תל-אביב.

גיבתון, ד. (2004). בציפיה למזרחי נ, מחלקת החינוך של טופי-גן השרון (לא נדון): מבט משווה וביקורתי על עמדת בית-המשפט העליון כלפי האינטראקציה בחינוך בישראל. עיוני משפט כ"ח 2, 473-515.

רש, נ. (2006). הילכו שניים יחדיו בלתי אם נועדו? רפורמה ואינטגרציה במערכת החינוך. בתוך: ענבר, ד. (עורך) לקראת מהפכה חינוכית. (338-326) מכון ון ליר והוצאת הקיבוץ המאוחד, ירושלים.

5. חינוך מיוחד

אבישר, ג. (2010). הכלה ונגישות. תל אביב: תירוש

וורגן, י. (2009). יישום "חוק השילוב" בשנת הלימודים תש"ע. ירושלים: הכנסת, מרכז המחקר והמידע.

McDermott, R. & Varenne, H. (1995). *Culture as a Disability, Anthropology and Education Quarterly*, 26(3), 324-348.
6. הקבצה והסללה

איגרא, נ. ליצ'בסקי, ל וקאהן, ס. (1995). השפעת רמת ההקבצה על ההישגים במתמטיקה בחטיבת הביניים
מגמות, ל"ז, (1/2), 76-93.

7. חינוך למצוינות ומחוננים

J. A. Leroux (2000) *Gifted Education in Europe: Programs, Practices, and Current Research*. In Heller, Kurt A., Minks, Franz J., Sternberg, Robert J., Subotnik, Rena F. (Eds.) *International handbook of giftedness and talent* (2nd ed.). New York, NY, US: Elsevier Applied Science Publishers/Elsevier Science Publishers

8. קבוצות שוליים ומיעוטים

שנל, י. ואלכסנדר, מ. (2002). מדיניות עירונית כלפי מהגרי עבודה: לקחים מתל אביב- יפו, מכון פלורסהיימר למחקרי מדיניות.

Mazawi, A.E. (1998). *Region, Locality, Characteristics, High School Tracking and*

Equality in Access to Educational Credentials: the case of Palestinian Arab communities in Israel. Educational Studies, 24(2), 223-240.

Yonah, Y. (1994). *Cultural Pluralism and Education: The Israeli Case. Interchange, 25(4), 349-365.*
9. השכלה גבוהה

וולנסקי, ע. (1996). פרק 4: פתיחת שערים-דמוקרטיזציה של ההשכלה גבוהה בתוך: ברנדס, ע. (עורך) הקפיצה השלישית: שינויים ורפורמות במערכת החינוך בשנות ה-90 (7-82). ירושלים: משרד החינוך התרבות והספורט.

שי, ש. (2006). המערכה לקידום ההשכלה בישראל: יישום דוח דוברת ואחריותיות-על. בתוך: ענבר, ד. (עורך) לקראת מהפכה חינוכית (354-364). ירושלים: מכון ון ליר והוצאת הקיבוץ המאוחד.

10. איכות המורים: מיון, הכשרת מורים, הצבה ופיתוח מקצועי

אריאב, ת. (2006). ועדת דוברת וההכשרה להוראה: מערכת של השפעות. בתוך: ענבר, ד. (עורך) לקראת מהפכה חינוכית (152-165). ירושלים: מכון ון ליר והוצאת הקיבוץ המאוחד.

גלעד, נ. (2006). מעמד המורה, תנאי עבודתו ושכר בישראל לעומת מדינות ה-OECD. ירושלים: הכנסת, מרכז המחקר והמידע.

ראמ"ה (2010). הערכת רפורמת "אופק חדש" בתום שנתיים ליישומה בחינוך היסודי. ירושלים: משרד החינוך והתרבות.

Boyd, D., Grossman, P., Lankford, H., Loeb, S., & Wyckoff, J. (2009). *Teacher preparation and student achievement. Educational Evaluation and Policy Analysis, 31(4), 416-440.*

Hanushek, E., & Rivkin, S. (2006). *Teacher quality. In E. Hanushek & F. Welch (Eds.), Handbook of the Economics of Education: Vol. 2. Elsevier B.V.*

11. אופנות בחינוך

ענבר, ד. מחשבים וחינוך: מספר השלכות על מדיניות החינוך. מגמות, כ"ט (4) 412-427.

Nantais, K.M. & Schellenberg, E.G. (1999) *The Mozart Effect: An Artifact of Preference. Psychological Science, 10(4), 370-373.*

כתובת האתר בו נמצא המאמר:

<http://vsfx.cc.huji.ac.il:3210/sfxlcl41?sidgoogle&auinitjS&aulastjJenkins&atitleThe+Mozart+effect&titleJournal+of+the+Royal+Society+of+Medicine&volume94&issue4&date2001&spage170&issn0141-0768>

12. מדיניות לשונית

ספולסקי, ד. ושוהמי, א. (2003). מדיניות לשונית חינוכית חדשה בישראל: מחד-לשונית לרב-לשונית? בתוך: דרור, י., נבו, ד. ושפירא, ש. (עורכים) תמורות בחינוך: קווים למדיניות החינוך בישראל לשנות האלפיים (193-208). תל-אביב: הוצאת רמות. (2003)

סבר, ר. (2007) לשון הקליטה-קליטת עולים בעזרת עידוד פעיל לשמירת שפת אם וגישור בין-תרבותי בחינוך. בתוך: פרי, י. (עורכת) חינוך בחברה רבת תרבויות. ירושלים: כרמל.

חומר לקריאה נוספת:

נושאי הקורס וקריאת רשות

רפורמות ומדיניות בחינוך: בסיסי חשיבה, תהליכים ואפקטים (סמסטר א')

1. היסטוריה: המהות של החינוך הציבורי וההיגיון מאחורי רפורמות בחינוך הציבורי

קשתי, י. (1998). "חינוך והשכלה" בתוך: אהרוני, מ. ואהרוני, ש. (עורכים) אישים ומעשים בישראל ספר היובל, כרך ב', 138-144.

Gale, T. (2001) "Critical policy sociology: historiography, archaeology and genealogy as methods of policy analysis." *Journal of Education Policy*, 16(5), 379-393.

כתובת האתר בו נמצא המאמר:

<http://vsfx.cc.huji.ac.il:3210/sfxlcl41?sidgoogle&auinitT&aulastGale&atitleCritical+policy+sociology:+historiography,+archaeology+and+genealogy+as+methods+of+policy+analysis&titleJournal+of+education+policy&volume16&issue5&date2001&spage379&issn0268-0939>

2. ערכים, חשיבה פילוסופית ומדיניות

Berkhout, S.J. & Wielemans, W. (1999) Toward understanding education policy: An integrative approach. *Educational Policy*, 13(3), 402-420.

כתובת האתר בו נמצא המאמר:

<http://vsfx.cc.huji.ac.il:3210/sfxlcl41?sidgoogle&auinitSJ&aulastBerkhout&atitleToward+understanding+education+policy:+An+integrative+approach&titleEducational+policy&volume13&issue3&date1999&spage402&issn0895-9048>

3. רפורמות ומדיניות: גלוקצ'ליזציה

אוונס, ג'. ת., איסטון, פ.א., ופפיאניס, ג'. ג'. (1998) תנועת ההבניה מחדש של בתי-הספר בארה"ב. UNESCO

Ball, S.J. (1998). *Big Policies/Small World: an introduction to international perspectives in education policy*. *Comparative Education*, 34(2), 119-130
כתובת האתר בו נמצא המאמר:

Ball, S. J. (1994). *Education Reform: A Critical and Post-Structural Approach*. Buckingham: Open University Press.

4. מדיניות ואפקטיביות בית ספרית: סטנדרטיזציה, מדידה והערכה

ברקוביץ, י., כהן, צ., שווארץ, ט. והרמן-אלמוזנינו, נ. (2010). מדיניות הערכת מורים: רקע ומערכת מושגית. ירושלים: מכון ון ליר.

הרטף, ח., רטנר-אברהמי, ע. ובלר, מ. (2011). תהליך הערכת מורים בישראל: צעדים ראשוניים ומחשבות לעתיד. ירושלים: ראשות ארצית למדידה והערכה (ראמ"ה), משרד החינוך.

נבו, ד. (2003). הערכה כדיאלוג: הצעה לשינוי מדיניות ההערכה של בית-הספר. בתוך: דרור, י., נבו, ד. ושפירא, ש. (עורכים) תמורות בחינוך: קווים למדיניות החינוך בישראל לשנות האלפיים (315-330). תל-אביב: הוצאת רמות.

רשות ארצית למדידה והערכה (2011). כלי להערכת מורים (טייטא), ראמ"ה, משרד החינוך.

Bangs, J., MacBeath, J. & Galton, M. (2010). *Reinventing schools, reforming teaching: From political visions to classroom realities*. London: Routledge.

Bracey, G (1996). *International Comparisons and the Condition of American Education*. *Educational Researcher*, 25(1), 5-11.
כתובת האתר בו נמצא המאמר:
<http://www.jstor.org/stable/1176722>

Hanushek, E. (1998). *Conclusions and controversies about the effectiveness of school resources*. *Economic Policy Review*, 4(1).

Martin, D.T., Overholt, G.E., & Urban, W.J. (1976). *Accountability in American Education: A Critique*. NJ: Princeton Book Company 1976. Ch. I and II (4-29)

Tyack, D. & Tobin, W. (1994). *The grammar of schooling: Why has it been so hard to change?* *American Educational Research Journal*, 31(3).

5. פוליטיקה, קבוצות לחץ ומדיניות

כץ, צ. (1982) קבוצות לחץ בתהליכי המיפוי העירוני. עיונים במנהל ובארגון חינוך, 10, 85-116.

6. ידע מחקרי ומדיניות

אלרז, י. (1993) ידע מחקרי ועיצוב מדיניות - הקשר ביניהם. חברה ורווחה, י"ג(4) 381-387.

פפה, א. (1999). השתמעויות חינוכיות של רב-תרבותיות בישראל: המקרה של חקר ההיסטוריה, בתוך: גור-זאב, א. (עורך) מודרניות, פוסט-מודרניות בחינוך, (ע' 233-251) תל-אביב: הוצאות רמות אוניברסיטת תל-אביב.

Kenendy, M. (1999). *Infusing Educational Decisions Making with Research*. In: Cizek, G.J. (Ed.) *Handbook of Educational Policy* (53-79) San Diego, CA: Academic Press.

7. יישום מדיניות

McDonnell, L. & Elmore, R. (1991). *Getting the job done: Alternative policy instruments*. In A. Odden (Ed.), *Education Policy Implementation* (157-183). Albany, NY: State University of New York Press.

8. השפעות לוקליות על קביעת מדיניות: לאומי אל מול לוקאלי

Elmore, R.F. & Fuhrman, S.H. (1990). *Understanding Local Control in the Wake of State Education Reform*. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 12(1), 82-96.

כתובת האתר בו נמצא המאמר:

<http://vsfx.cc.huji.ac.il:3210/sfxlcl41?sidgoogle&auinitSH&aulastFuhrman&atitleUnderstanding+local+control+in+the+wake+of+state+education+reform&titleEducational+evaluation+and+policy+analysis&volume12&issue1&date1990&spage82&issn0162-3737>

Spillane, J. (2004). *Making policy, making sense*. In J. Spillane (Author), *Standards Deviation*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

9. תקציב ומדיניות

בלס, נ., זוסמן, נ., וצור ש. (2010). תקצוב החינוך היסודי 2001-2009, בנק ישראל □ החטיבה למחקר

<http://www.bankisrael.gov.il/deptdata/mehkar/papers/dp1018h.pdf>

קלינוב, ר. (2006). הביטים תקציביים בדוח דוברת. בתוך: ענבר, ד. (עורך) לקראת מהפכה חינוכית (70-81). מכון ון ליר והוצאת הקיבוץ המאוחד, ירושלים.

Eden, B. & Klinov, R. (1995). *The Effect of Different Financing Methods on the Extent of School Integration*. In: Kahane, R. (Ed.) *Educational Advancement and Distributive Justice: Between Equality and Equity* (pp. 375-387) Jerusalem: Magnes Press.

Hadar, I. (2006) *Investigating the educational achievement gap in Israel*. Conference Paper for AERA.

Levacic, R. (2008) *Financing schools: Evolving patterns of autonomy and control. Education Management, Administration, & Leadership*, 36(2), 221-235.

10. משפט ומדיניות

Benavot, A, & Tyack, D. (1985). *Courts and Public Schools: Educational Litigations in Historical Perspective. Law and Society Review*, 19(3), 339-380.

כתובת האתר בו נמצא המאמר:

http://vsfx.cc.huji.ac.il:3210/sfxlcl41?url_verZ39.88-2004&url_ctx_fmtinfofi/fmt:kev:mtx:ctx&ctx_encinfo:ofi/enc:UTF-8&ctx_verZ39.88-2004&rfr_idinfo:sid/sfxit.com:azlist&sfx.ignore_date_threshold1&rft.object_id954925420078&svc.fulltextyes

Heubert, J.P. (1999) *Law and School Reform: Six strategies for Promoting Educational Equity. New Haven, CO: Yale University Press. Chapter 1 "Six Law-Driven School Reforms: Developments, Lessons, and Prospects" (1-37).*

Reglin, G. (1992). *Public school educators' knowledge of selected supreme court decisions affecting daily public school operations. Journal of Educational Administration*, 30(2), 26-31.

נושאים במדיניות (סמסטר ב')

1. שוויון בחינוך

אבנימלך, מ. ותמיר, י. (2002) *רווחה מתקתקת, הקיבוץ המאוחד. פרק 4 "עוני ואי שוויון" (59-92)*
איילון, ח. (1992) *"ישוב מגורים, מוצא עדתי וסיכויי תלמידים להשתלב בחינוך העיוני. מגמות ל"ד (3), 382-401.*

רזאל, מ. (1997) *סגירת הפער בהישגים לימודיים בין תלמידים מזרחים לאשכנזים: ניתוח-על מגמות, ל"ח (3), 366-349.*

2. תוכנית הלימודים: היבטים של כוח לעומת פרסונליזציה של החינוך

- גבתון, ד. (1995). *ניצוץ של חירות או שביבים של מחלוקת: סיכויים וסיכונים לחינוך לדמוקרטיה בבית הספר האוטונומי בישראל. בתוך: החינוך לקראת המאה ה-21, (141-154). תל-אביב: רמות.*

Alexander, H.A.(1989). *Liberal Education and Open Society: Absolutism and Relativism in Curriculum Theory. Curriculum Inquiry*, 19(1), 11-32.

כתובת האתר בו נמצא המאמר:

<http://vsfx.cc.huji.ac.il:3210/sfxlcl41?sidgoogle&auinitHA&aulastAlexander&atitleLi>

Ng T.P. (2008). *Educational reform in Singapore: From quantity to quality*.
Educational Research for Policy and Practice, 7(1), 5 – 15.

Pedahzur, A. (2001). *The paradox of civic education in non-liberal democracies: The case of Israel*. *Journal of Education Policy*, 16(5), 413-430.

כתובת האתר בו נמצא המאמר:

<http://vsfx.cc.huji.ac.il:3210/sfxlcl41?sidgoogle&auinitA&aulastPedahzur&atitleThe+paradox+of+civic+education+in+non-liberal+democracies:+the+case+of+Israel&titleJournal+of+education+policy&volume16&issue5&date2001&page413&issn0268-0939>

3. הפרטה, שותפויות בין מגזריות, בחירה וביזור בחינוך "הציבורי"

איכילוב, א. ומזאוי, א. (1997). בחירה בחינוך ומשמעויותיה החברתיות בקהילה הערבית ביפו. מגמות, ל"ח(3), 421-431.

גל, נ. (1995) הפרט, הרשות ושורת הדין: עמדת בית המשפט העליון בישראל בשאלה של בחירת בית ספר על ידי הורים. ירושלים: האוניברסיטה העברית, המכון לחקר הטיפול בחינוך.

היימן, פ. שביט, ר. ושפירא, ר. (1995). אוטונומיה ובחירה בחינוך – המקרה הישראלי: מודל מערכתי של העצמת בתי-ספר וקהילותיהם בתוך: חן, ד., יוגב, א., ושפירא, ר. (עורכים), החינוך לקראת המאה ה-21, (155-183). תל-אביב: רמות.

ויזל, א. "בחירת הורים בחינוך של תלמידים חרשים וכבדי-שמיעה בישראל" דרור, יץ, נבו, ד. ושפירא, ר. בתוך: תמורות בחינוך: קווים למדיניות החינוך בישראל לשנות האלפיים. תל-אביב: הוצאת רמות. (2003)

יונה, י. (2006). ליבה משותפת: מרשם לשליטה חברתית? בתוך: ענבר, ד. (עורך) לקראת מהפכה חינוכית (203-213). ירושלים: מכון ון ליר והוצאת הקיבוץ המאוחד.

יוסי, ד. ויוסי, י. "מערכת החינוך בתקופת מעבר: מקולקטיביזם שלטוני לאינדיוידואליזם אזרחי - בחירת הורים בחינוך כמקרה מייצג" <http://htm.education/articles2/com.tripod.hakeshet/>

יין צ.צ. (2003). חזון חדש של בתי ספר בניהול עצמי: גלובליזציה, לוקליזציה ואינדיוידואליזציה. בתוך ע. וולנסקי וי. פרידמן (עורכים), בתי ספר בניהול עצמי – מבט בין-לאומי, משרד החינוך, ירושלים.

ענבר, ד. (1994). הבחירה בחינוך: מכפיה לדיאלוג. מגמות, ל"ו(2/3), 159-172.

ענבר, ד. (199) "התיתכן אוטונומיה במערכת חינוך ריכוזית?" בתוך: פרידמן, י. אוטונומיה בחינוך – מסגרות מושגיות ותהליכי ביצוע (58-74). ירושלים: מכון הנרייטה סאלד.

שחר, ח. (1994). היבטים חברתיים וחינוכיים של בחירת בתי"ס בידי הורים לאור התפיסה של 'כלכלת השוק'. מגמות, ל"ו(2/3), 173-184.

Ball, S. (2008). *New states, new governance and new education policy*. In *The International Handbook of the Sociology of Education*. (Ed.). A.M. Ball, & S., Gandin, L.A. London: Routledge, 155-166.

Berkovich, I. & Foldes, V.J. (2012). *Third sector involvement in public education: The Israeli case*. *Journal of Educational Administration*, 50(2), 173 – 187.

Bottery, M. (1992) *The Ethics of Educational Management*. New York: Cassell Educational Limited. Ch. 5 "Educational Management and the market-place", Ch. 6 "Free-market assumptions and implications"

Gibton, D., Goldring, E. & Sabar, N. (2000). *How Principals of Autonomous Schools in Israel View Implementation of Decentralization and Restructuring Policy: Risks, Rights, and Wrongs*. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 22(2), 193-210.

כתובת האתר בו נמצא המאמר:

<http://vsfx.cc.huji.ac.il:3210/sfxlcl41?sidgoogle&auinitD&aulastGibton&atitleHow+principals+of+autonomous+schools+in+Israel+view+implementation+of+decentralization+and+restructuring+policy:+Risks,+rights,+and+wrongs&titleEducational+evaluation+and+policy+analysis&volume22&issue2&date2000&spage193&issn0162-3737>

Heubert, J.P. (1997). *Schools Without Rules? Charter Schools, Federal Disability Law, and the Paradoxes of Deregulation*" *Harvard Civil Rights-Civil Liberties Law Review*, 32, 301-353.

כתובת האתר בו נמצא המאמר:

http://heinonline.org/HOL/Page?handlehein.journals/hcrcl32&div17&g_sent1&collectionjournals

Levin, H. M. (2007). *Issues in educational privatization*. In H. F. Ladd & E. B. Fiske (Eds.), *Handbook of research in education finance and policy* (pp. 391-401). New York, NY: Routledge.

Wohlstetter, P., Malloy, C. L., Smith, A., & Hentschke, G. (2004). *Incentive for charter schools: Building school capacity through cross-sectoral alliances*. *Educational Administration Quarterly* 40(3), 321-365.
4. אינטגרציה ושינוי מבני בחינוך

אדלר, ח. כפיר, ד. ספרן, ק. ורש, ד. (1994). אינטגרציה בחינוך: מדיניות וביצוע ירושלים: האוניברסיטה העברית, המכון לחקר טיפוח החינוך. 181-272

דר, י. ורש, נ. (1994) סגרגציה בתוך אינטגרציה: הפרדה לימודית בחטיבת הביניים. עיונים בחינוך, 59/60, 104-124.

דר, י. ורש, נ. (1998). אינטגרציה חינוכית והישגים לימודיים: סיכום והערכה של מחקר בישראל. מגמות, ל"א (2) 180-207.

חן, מיכאל (1995). בית-הספר האפקטיבי והכיתה האינטגרטיבית. עיונים במינהל וארגון החינוך, 20, 47-88.

סבירסקי, ש. (1990). חינוך בישראל: מחוז המסלולים הנפרדים. תל-אביב: ברירות. פרק שישי. "הרפורמה: להוציא את התבן מן הבר" (139-158)

Orfield, G. (1999). Chapter 2: Conservative Activists and the Rush Towards Resegregation. In: Heubert, J.R. Law and School Reform: Six Strategies for Promoting Educational Equity, (39-87). New Haven, CO: Yale University Press.

Guthrie, J.W. & Springer, M.G. (2004). Returning to Square One: From Plessy to Brown and back to Plessy. Peabody Journal of Education, 79(2), 5-32.

5. חינוך מיוחד

דורנר, ד. (2002). זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות. סוגיות בחינוך מיוחד ובשיקום, 17(2), 73-75. חיפה: אחווה.

נאון, ד., מילשטיין, א., ומרום, מ. (2011). שילוב ילדים עם צרכים מיוחדים בבתי ספר יסודיים: מעקב אחרי יישום "פרק השילוב" בחוק חינוך מיוחד. ירושלים: מכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל.

היימן, ט. ומרגלית, מ. (1997). תפיסת המורים אפיונים התנהגותיים וחברתיים של תלמידים עם פיגור שכלי קל הלומדים במסגרות משולבות ונבדלות בחינוך המיוחד. סוגיות בחינוך המיוחד ובשיקום, 12(2), 62-70.

ויזל, א. (2003) בחירת הורים בחינוך של תלמידים חירשים וכבדי-שמיעה בישראל בתוך: דרור, י., נבו, ד. ושפירא, ר. (עורכים) תמורות בחינוך: קווים למדיניות החינוך בישראל לשנות האלפיים, (121-148). תל-אביב: הוצאת רמות.

מרגלית, מ. (1997) כיווני ההתפתחות בחינוך המיוחד בישראל: פרספקטיבה בינלאומית. בתוך: קוף, י. (עורך) הקצאת משאבים בשירותים חברתיים, (171-202). ירושלים: המרכז לחקר המדיניות החברתית בישראל.

Fuchs, D. & Fuchs, L. (1994). Inclusive Movement and the Radicalization of Special Education Reform. Exceptional Children, 60(4), 294-309.

כתובת האתר בו נמצא המאמר:

<http://vsfx.cc.huji.ac.il:3210/sfxlcl41?sidgoogle&auinitD&aulastFuchs&atitleInclusive+schools+movement+and+the+radicalization+of+special+education+reform&titl>

6. הקבצה והסללה

Brunello G. & Checchi D., (2007). Does school tracking affect equality of opportunity? New international evidence, *Economic Policy*, CERP, CES, MSH. Printed in Great Britain, 781-861.

Pekkarinen T., Uusitalo R., & Kerr S., (2009). School tracking and intergenerational income mobility: Evidence from the Finnish comprehensive school reform, *Journal of Public Economics*, 93,(7-8), 965-973.

7. חינוך למצוינות ומחוננים

Gallagher, J., & Harradine, C.C. (1997) *Gifted students in the classroom*. *Roeper Review*;19: 132-137.

8. קבוצות שוליים ומיעוטים

אדלר, ח. ונחום ב. (1998). על המאחד והמפריד במערכת החינוך בישראל. בתוך: קופי, י. (עורך) הקצאת משאבים לשירותים חברתיים 1998 (213-253). ירושלים: המרכז לחקר המדיניות החברתית בישראל.

לם, צ. (1996). רעיון הפלורליזם ויישומיו בחינוך הישראלי. בתוך: גור-זאב, א. (עורך) חינוך בעידן השיח הפוסט מודרני (208-219). ירושלים: הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס.

נתן, ג. (2010). ילדי עובדים זרים ומבקשי מקלט במערכת החינוך. מחלקת מידע ומחקר של הכנסת-
www.knesset.gov.il/mmm/data/pdf/m02716.pdf

קראוס, י., ושביט, י. (1992). שינויים בתהליך הריבוד ההשכלתי ברצף שנתונים. בתוך: יוגב, א. (עורך) התפשטות ההשכלה בישראל (17-28). רמת גן: מסדה

מזאווי, א. (1995). שינויים בדפוסי התפקיד של המורה בחברה הפלסטינית הערבית ומשמעותם -הריבודית, בתוך: בן-עמוס, א. ותמיר, י. (עורכים). המורה בין שליחות למקצוע. רמות:אוניברסיטת תל אביב, עמ' 78-59.

Shavit, Y. (1990). Segregation, Tracking, and the Educational Attainment of Minorities: Arabs and Oriental Jews in Israel. *American Sociological Review*, 55(1),115-126
כתובת האתר בו נמצא המאמר:
<http://www.jstor.org/stable/2095707>

9. השכלה גבוהה

דרור, י. (2003). השותפות של האקדמיה ו"השדה" במערכת החינוך? בתוך: דרור, י., נבו, ד. ושפירא,

ר. (עורכים), תמורות בחינוך: קווים למדיניות החינוך בישראל לשנות האלפיים (363-390). תל-אביב: הוצאת רמות.

יוגב, א. (2000). ריבוד האוניברסיטות בישראל והשלכותיו על מדיניות החינוך הגבוה. סוציולוגיה ישראלית, 2, 481-498.

10. איכות המורים: מיון, הכשרת מורים, הצבה ופיתוח מקצועי

אופלטקה, י. (2010). מורים ומנהלים ב"אופק חדש", מהתנגדות לשיפור. הד החינוך.

איל, א. (2006). ההגינות הסותרים בהכשרת מורים" בתוך: ענבר, ד. (עורך) לקראת מהפכה חינוכית (166-176). ירושלים: מכון ון ליר והוצאת הקיבוץ המאוחד.

Akiba, M., LeTendre, G. K., & Scribner, J. P. (2007). Teacher quality, opportunity gap, and national achievement in 46 countries. *Educational Researcher*, 36(7), 369-387. ©

Darling-Hammond, L. (Ed) (2000). *Studies of excellence in teachers*. Washington, DC: National commission of Teaching and Americas future.

Glazer, J. (1991). *Feminism and Professionalism in Teaching and Educational Administration*. *Educational Administration Quarterly*, 27(2), 321-341.
כתובת האתר בו נמצא המאמר:
<http://eaq.sagepub.com/content/27/3/321.short>

Lankford, H., Loeb, S., & Wyckoff, J. (2002). Teacher sorting and the plight of urban schools: A descriptive analysis. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 24(1), 37-62.
11. אופנות בחינוך

12. מדיניות לשונית

שוהמי, א. וספולסקי, ד. (2003) מדיניות לשונית חינוכית חדשה: מחש לשוניות לרב-שוניות? בתוך: דרור, י. ונבו, ד. (עורכים), תמורות בחינוך: קווים למדיניות החינוך בישראל לשנות האלפיים, תל-אביב: רמות.

שוהמי, א. (1995) סוגיות במדיניות לשונית בישראל: שפה ואידיאולוגיה. בתוך: חן, ד. (עורך), החינוך לקראת המאה ה-21. תל-אביב: רמות.

אלפי-שבתאי, א. (1999) המדיניות הרב-לשונית בניגריה: השלכות למדיניות החד-לשונית בישראל. חלקת לשון, 28.

מרכיבי הציון הסופי :

מידע נוסף / הערות:

הערה כללית:

הסוגיות בקורס ידונו תוך התייחסות לרפורמות עכשוויות המיושמות בישראל ובמקורותיהן (רפורמות 'אופק חדש' ו-'עוז לתמורה', 'ועדת טרכטנברג והרפורמה בחינוך הקדם יסודי', רפורמת התקשוב, המנהלה לניהול עצמי, 'אבני ראשה והכשרת מנהלים', מדיניות 'האופק הפדגוגי'). בסמסטר א' יעסוק השיעור בעיקר בתהליכי קביעת מדיניות ועיצוב רפורמות בחינוך. בסמסטר ב', נתמקד ברפורמות ומדיניות בתחומים ספציפיים.

מסמכי רפורמות מדיניות בהם יעשה שימוש בקורס:

1. דו"ח כח המשימה הלאומי לקידום החינוך, הוגש לממשלה בינואר 2005.

2. No Child Left Behind

3. ועדת קרמניצר, להיות אזרחים

4. אופק פדגוגי ללמידה

5. הועדה לבחינת שיטת התקצוב ודו"ח שושני

6. אופק חדש

7. עוז לתמורה

8. דו"ח דורנר

השיעורים יהיו מוקלטים וזמינים לסטודנטים לאחר סיום השיעור והעברת ההקלטה למערכת הפנופטו